

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
YVES BOT
esitatud 21. juunil 2012¹

Kohtuasi C-268/11

Atilla Gülbahce
versus
Freie und Hansestadt Hamburg

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Hamburgisches Oberverwaltungsgericht (Saksamaa))

EMÜ-Türgi assotsiatsiooninõukogu otsus nr 1/80 — Diskrimineerimiskeelu põhimõtte seoses töötingimustega — Türgi päritolu töötajale tähtjalise elamisloa ja tähtjatu tööloa andmine — Elamisloa pikendamise otsuste tagasiulatavalt kehtetuks tunnistamine — Seoses tähtjatu tööloaga riigis elamise õiguse puhul otsuse nr 1/80 artikli 10 lõikele 1 tuginemise tingimused

1. Käesolevas kohtuasjas palub Hamburgisches Oberverwaltungsgericht (Saksamaa) Euroopa Kohtul uuesti tõlgendada assotsiatsiooninõukogu² 19. septembri 1980. aasta otsust nr 1/80 assotsiatsiooni arengu kohta.³
2. Käesoleva kohtuasja faktilised asjaolud on seotud Türgi kodanikuga, kes sisenes Saksamaa territooriumile perekonna taasühinemiseks väljastatud viisaga ja sai selle alusel elamisloa. Nimetatud isikule väljastati ka tähtjatu tööloa. Kohtuasja keskne küsimus on, kas liikmesriigi asutustel on otsuse nr 1/80 sätete alusel õigus Türgi kodanikule antud elamisluba tagasiulatavalt kehtetuks tunnistada alates kuupäevast, mil siseriikliku õiguse kohaselt väljastatud elamisloa alus, see tähendab kooselu abikaasaga, on lakanud olemast.
3. Küsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt selgeks teha, kas põhikohtuasjas kaebuse esitaja saab elamisloa tagasiulatavalt kehtetuks tunnistamise vaidlustamiseks ja elamisloa pikendamiseks tugineda kõnealuse otsuse artikli 6 lõike 1 esimesest taandest tulenevatele õigustele. Kõnealuse sätte kohaselt on Türgi võõrtöötajatel, kes on vastuvõtva liikmesriigi tööturul aasta aega seaduslikult töötanud, õigus sama tööandja juures tööloa pikendada.
4. Teiseks tuleb käesoleva kohtuasja raames täpsustada kõnealuse otsuse artikli 10 lõike 1 ulatust, mille kohaselt Euroopa Liidu liikmesriikides seaduslikul tööturul töötavaid Türgi päritolu töötajaid ei või seoses töötasu ja muude töötingimustega nende kodakondsuse alusel liidu kodanikega võrreldes mis tahes viisil diskrimineerida. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas Türgi päritolu töötaja, kellele on antud tähtjatu tööloa, võib nimetatud sättele tuginedes taotleada elamisloa pikendamist isegi juhul, kui otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 tingimused ei ole tema puhul täidetud.

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — Assotsiatsiooninõukogu asutati lepinguga, millega loodi assotsiatsioon Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel ning millele kirjutasid 12. septembril 1963 Ankaras alla ühelt poolt Türgi Vabariik ning teiselt poolt EMÜ liikmesriigid ja ühendus. Nimetatud leping (edaspidi „assotsiatsioonileping“) on ühenduse nimel sõlmitud, heaks kiidetud ja kinnitatud nõukogu 23. detsembri 1963. aasta otsusega 64/732/EMÜ (EÜT 1964, 217, lk 3685; ELT eriväljaanne 11/11, lk 10).

3 — Otsusega nr 1/80 saab tutvuda Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talituse väljaandes *Accord d'association et protocoles CEE-Turquie et autres textes de base*, Brüssel, 1992.

5. Tegelikult peab Euroopa Kohus siinkohal otsustama, kas otsuse nr 1/80 artikli 10 lõige 1 käsitleb üksnes seaduslikul tööturul töötavate Türgi kodanike töötingimusi ning kas tööturule pääsemise ja selleks vajaliku elamisloa saamise tingimusi reguleerib üksnes nimetatud otsuse artikli 6 lõige 1. Või kas on võimalik eeldada, et nimetatud otsuse artikli 10 lõikes 1 sätestatud diskrimineerimiskeeld mõjutab ka Türgi kodanike pääsu tööturule ja ühtlasi neile elamislubade andmist?

6. Käesolevas ettepanekus teen Euroopa Kohtule ettepaneku otsustada, et otsuse nr 1/80 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik ei või Türgi päritolu töötaja elamisluba tagasiulatavalt kehtetuks tunnistada alates kuupäevast, mil langes ära siseriiklikus õiguses sätestatud elamisloa väljastamise alus, kui nimetatud töötajale ei saa süüks panna pettuse teel tegutsemist ning kui elamisloa kehtetuks tunnistamine toimub pärast kõnealuse sättega ette nähtud üheaastase seadusliku töötamise tähtaja lõppemist.

7. Seejärel selgitan, miks tuleb nimetatud otsuse artikli 10 lõiget 1 minu arvates tõlgendada nii, et Türgi päritolu töötaja, kellel on tähtajatu tööloa ja kes ei vasta nimetatud otsuse artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimustele, ei saa vastuvõtvast liikmesriigis elamisloa pikendamiseks tugineda esimesena nimetatud sättele.

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigusnormid

1. Assotsiatsioonileping

8. Selleks et reguleerida Türgi päritolu töötajate vaba liikumist Euroopa Majandusühenduse territooriumil, sõlmiti viimase ja Türgi Vabariigi vahel 12. septembril 1963 assotsiatsioonileping. Selle lepingu eesmärk on „kaasa aidata jätkuvale ja tasakaalustatud kaubandus- ja majandussidemete tugevnemisele poolte vahel, võttes täiel määral arvesse vajadust kindlustada Türgi majanduse kiirendatud areng ning parandada Türgi rahva tööhõivet ja elutingimusi”.⁴

9. Assotsiatsioonilepinguga hõlmatud Türgi päritolu töötajate vaba liikumise järkjärguline elluviimine peab toimuma vastavalt assotsiatsiooninõukogus kokkulepitud tingimustele, kelle ülesanne on tagada assotsiatsiooni rakendamine ja järkjärguline arendamine.⁵

2. Otsus nr 1/80

10. Selleks võttis assotsiatsiooninõukogu vastu otsuse nr 1/80, mille eesmärgiks on muu hulgas parandada töötajate ja nende perekonnaliikmete õiguslikku olukorda seoses korraga, mis on kehtestatud assotsiatsiooninõukogu 20. detsembri 1976. aasta otsusega nr 2/76 assotsiatsioonilepingu artikli 12 rakendamise kohta. Nimetatud otsus nägi ette Türgi päritolu töötajate õiguse järkjärguliseks juurdepääsuks töökohtadele vastuvõtvast liikmesriigis ning õiguse nende töötajate lastele juurdepääsuks üldharidusele selles riigis.

4 — Vt assotsiatsioonilepingu artikli 2 lõige 1.

5 — Vt assotsiatsioonilepingu artikkel 6.

11. Türgi päritolu töötajate õiguste suhtes kohaldatavad sätted on loetletud otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikes 1, mille sõnastus on järgmine:

„Arvestades artiklist 7, mis käsitleb perekonnaliikmete vaba juurdepääsu tööle, tulenevaid erisusi, on liikmesriigi seaduslikul tööturul töötaval Türgi päritolu töötajal:

- õigus pärast üht aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis uuendada tööluba sama tööandja juures töötamiseks, kui tööandjal on talle tööd pakkuda;
- õigus pärast kolme aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis ning ühenduse liikmesriikide töötajate eesõigusi arvestades võtta vastu enda poolt valitud tööandja juures samal kutsealal mõni teine tavapärasel tingimustel tehtud tööpakkumine, mis on registreeritud selle liikmesriigi tööhõivetalitustes;
- õigus pärast nelja aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis omandada vaba juurdepääs kõigile palgalistele töökohtadele omal valikul.” [Siin ja edaspidi on nimetatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

12. Otsuse nr 1/80 artikli 10 lõikes 1 on sätestatud, et liikmesriigid tagavad, et nende tööturul seaduslikult töötavaid Türgi päritolu töötajaid koheldaks töötasu ja muude tingimuste küsimuses ilma igasuguse kodakondsusest lähtuva diskrimineerimiseta võrreldes ühenduse töötajatega.

13. Otsuse artikkel 13 sätestab:

„Ühenduse liikmesriigid ning Türgi ei või kehtestada töötajatele ja nende perekonnaliikmetele, kes viibivad ja töötavad seaduslikult nende territooriumil, uusi piiranguid töö saamise tingimuste osas.”

B. Siseriiklikud õigusnormid

14. 9. juulil 1990 vastu võetud Gesetz über die Einreise und den Aufenthalt von Ausländern im Bundesgebiet'i (välismaalaste liitvabariigi territooriumile sisenemise ja riigis elamise seadus)⁶ § 19 lõike 1 esimese lõigu punktides 1 ja 4 on sätestatud, et kooselu lõppemise korral pikendatakse abikaasa elamisluba iseseisva ja Ausländergesetzi § 17 lõikes 1 nimetatud riigis viibimise põhjusest sõltumatu elamisõigusena juhul, kui seaduslik kooselu on liitvabariigi territooriumil kestnud vähemalt kaks aastat ning kui välismaalasel oli punktides 1–3 nimetatud tingimuste rahuldamiseni elamisluba, välja arvatud juhul, kui tal ei olnud endast olenemata põhjustel võimalik elamisloa pikendamist taotleda.

15. Ausländergesetzi § 23 lõike 1 punkt 1 sätestab, et kooskõlas seaduse § 17 lõikega 1 tuleb elamisluba anda Saksa kodaniku välismaalasest abikaasale, kui esimesena mainitu alaline elukoht on liitvabariigi territooriumil.

16. 30. juulil 2004 vastu võetud Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet'i (välismaalaste elamist, töötamist ja integratsiooni liitvabariigi territooriumil käsitlev seadus)⁷ § 4 lõike 1 kohaselt on välismaalastel liitvabariigi territooriumile sisenemiseks ja seal elamiseks vaja alust, välja arvatud juhul, kui Euroopa Liidu õigus või haldusakt näeb ette teisiti või kui elamisõigus tuleneb assotsiatsioonilepingust.

6 — *BGBL*. 1990 I, lk 1354, edaspidi „Ausländergesetz”.

7 — *BGBL*. 2004 I, lk 1950, 25. veebruaril 2008 avaldatud versioon (*BGBL*. 2008 I, lk 162, edaspidi „Aufenthaltsgesetz”).

17. Aufenthaltsgesetzi § 4 lõike 2 kohaselt annab elamisluba õiguse töölepingu alusel töötada, juhul kui nimetatud seaduses on nii ette nähtud või kui elamisluba annab sõnaselgelt õiguse töötamiseks. Igal elamisloal tuleb märkida, kas töölepingu alusel töötamine on lubatud. Välismaalane, kellel pole töötamiseks väljastatud elamisluba, võib töötamiseks loa saada üksnes föderaalse tööhõiveameti nõusolekul või juhul, kui õigus- või haldusaktis on sätestatud, et selline töötamine ilma tööhõiveameti loata on seadusega kooskõlas. Elamisloas tuleb märkida nimetatud ameti loa väljastamisega seotud piirangud.

18. Aufenthaltsgesetzi § 4 lõikes 5 on osutatud, et välismaalasel, kellel on vastavalt assotsiatsioonilepingule õigus riigis elada, on kohustus nimetatud õigust tõendada elamisloaga, kui tal ei ole elama asumise luba ega pikaajalise elaniku EL elamisluba. Elamisluba väljastatakse taotluse alusel.

19. Aufenthaltsgesetzi § 39 kohaselt võib elamisloa, millega antakse välismaalasele õigus ka töötada, väljastada üksnes föderaalse tööhõiveameti nõusolekul, kui ei ole sätestatud teisiti. Kui see on ette nähtud riikidevaheliste lepetega, võib nõusoleku anda seaduse või määrusega. Aufenthaltsgesetzi § 50 lõikes 1 osutatakse, et välismaalane peab liitvabariigi territooriumilt lahkuma, kui tal pole vajalikku elamisluba või kui selle kehtivusaeg on lõppenud ning kui tal pole assotsiatsioonilepingu alusel riigis elamise õigust.

20. Aufenthaltsgesetzi § 105 lõike 2 kohaselt tuleb enne kõnealuse seaduse jõustumist väljastatud tööloa käsitleda kui föderaalse tööhõiveameti piiranguteta luba töötada.

C. Otsused kohtuasjades Eddline El-Yassini ja Gattoussi

21. Kohtuasjades, milles tehti otsused Eddline El-Yassini ja Gattoussi⁸, on Euroopa Kohus juba teinud otsuse samalaadses küsimuses nagu see, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas, kuid teistsuguses õiguslikus kontekstis. Kõnealuste kohtuasjade õiguslikuks raamistikuks oli vastavalt Euroopa Majandusühenduse ja Maroko Kuningriigi vaheline koostööleping⁹ ning Euroopa–Vahemere piirkonna leping assotsiatsiooni loomiseks ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Tuneesia Vabariigi vahel.¹⁰

22. Nimetatud kohtuasjades lühendas liikmesriik elamisõiguse lühendamise kaudu kolmanda riigi kodanikule antud töötamisõigust, samas kui selline õigus oli talle tööloaga antud.¹¹

23. Briti kodanikuga abiellunud Eddline El-Yassini sai 1991. aastal Ühendkuningriigi elamisloa, mille kehtivusaeg oli kaksteist kuud. Abiellumisest saadik ta ka töötas. Pärast abielulahutust taotles Eddline El-Yassini 1992. aastal elamisloa pikendamist, tuginedes seejuures EMÜ–Maroko lepingu artikli 40 esimesele lõigule, milles on sätestatud, et iga liikmesriik tagab oma territooriumil töötavatele Maroko töötajatele töö- ja töötasutingimused ilma igasuguse kodakondsuse alusel diskrimineerimiseta võrreldes omaenda kodanikega. Secretary of State for the Home Department (Ühendkuningriigi siseminister) lükkas Eddline El-Yassini taotluse tagasi, põhjendades tagasilükkamist eelkõige sellega, et kõnealuses sättes kasutatud sõnad „töö- ja töötasutingimused” ei osuta Maroko päritolu töötaja õigusele vastuvõtvast liikmesriigis elada ning järelikult ei saa neid käsitada selliselt, et need annavad töötajale õiguse kõnealuses liikmesriigis ka pärast elamisloa lõppemist edasi töötada.

8 — Vastavalt 2. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas C-416/96: Eddline El-Yassini (EKL 1999, lk I-1209) ja 14. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-97/05: Gattoussi (EKL 2006, lk I-11917).

9 — Leping sõlmiti Rabatis 27. aprillil 1976 ning kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu 26. septembri 1978. aasta määrusega (EMÜ) nr 2211/78 (EÜT L 264, lk 1; ELT eriväljaanne 11/13, lk 155, edaspidi „EMÜ–Maroko leping”).

10 — Leping sõlmiti Brüsselis 17. juulil 1995 ning kiideti Euroopa Ühenduse ning Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse nimel heaks nõukogu ja komisjoni 26. jaanuari 1998. aasta otsusega 98/238/EÜ, ESTÜ (EÜT L 97, lk 1; ELT eriväljaanne 11/28, lk 187, edaspidi „Euroopa–Vahemere piirkonna leping”).

11 — Vt eespool viidatud kohtuotsus Gattoussi (punkt 31).

24. Tuneesia kodanik Mohamed Gattoussi sai pärast seda, kui ta oli abiellunud Saksa kodanikuga ja saanud loa temaga ühineda, kolmeaastase elamisloa ning seejärel ka tähtajatu tööloa. Pärast seda, kui Saksamaa asutustele sai teatavaks, et M. Gattoussi elab oma abikaasast lahus, lühendasid need M. Gattoussi elamisloa kehtivusaega koos kohustusega Saksamaa territooriumilt lahkuda, mille täitmata jätmise korral võidakse ta maalt välja saata Tuneesiasse. Samamoodi nagu kohtuasjas, milles tehti eespool viidatud otsus Eddline El-Yassini, leidsid siseriiklikud asutused, et M. Gattoussi ei saa riigis elamise õiguse puhul tugineda Euroopa–Vahemere piirkonna lepingu artikli 64 lõikele 1, mille kohaselt iga liikmesriik kohaldab oma territooriumil töötavate Tuneesia kodanike suhtes selliseid töö-, palga- ja koondamistingimusi, mille puhul Tuneesia kodanikke ei diskrimineerita nende kodakondsuse alusel võrreldes liikmesriigi kodanikega.

25. Mõlemal juhul keeldusid siseriiklikud asutused vaatamata sellele, et taotlejal oli töökoht ja tähtajatu tööloa, nende elamisõigust pikendamast, kuna riigis elamise õiguse andmise algne põhjus oli elamisloa kehtivusaja lõppemise hetkel lakanud olemast. Kõnealuste kohtuasjade puhul oli niisiis vaja välja selgitada, kas EMÜ–Maroko lepingu artikli 40 esimest lõiku ja Euroopa–Vahemere piirkonna lepingu artikli 64 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nende kohaselt ei ole liikmesriikidel õigust keelduda kirjeldatud tingimustel elamisluba väljastamast.

26. Eespool viidatud kohtuasjas Eddline El-Yassini otsustas Euroopa Kohus sellega seoses, et „kehtiva ühenduse õiguse kohaselt ei ole liikmesriigil põhimõtteliselt keelatud keelduda Maroko kodaniku elamisloa pikendamisest juhul, kui see liikmesriik on varem lubanud kõnealusel kodanikul riiki siseneda ja seal töötada, kuid riigis elamise loa andmise algne põhjus on asjaomasele isikule antud elamisloa kehtivusaja lõppemise hetkel lakanud olemast”.¹² Samuti osutas Euroopa Kohus, et „asjaolu, et kõnealuse pädevate siseriiklike asutuste meetme tõttu pidi asjaomane isik lõpetama vastuvõtvast liikmesriigis töösuhte enne tööandjaga sõlmitud lepingus ette nähtud tähtaja lõppu, ei mõjuta üldjuhul seda tõlgendust”.¹³

27. Edasi väidab Euroopa Kohus, et „olukord on siiski erinev, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus nendib, et vastuvõttev liikmesriik on andnud Maroko päritolu võõrtöölisele töötamisega seoses konkreetseid õigusi, mille ulatus on laiem kui samas liikmesriigis elamisega seotud õigused”.¹⁴ Sellise olukorraga oleks tegemist näiteks juhul, kui asjaomane liikmesriik on isikule elamisloa andnud lühemaks ajaks kui tööloa ning kui liikmesriik keelduks enne tööloa kehtivusaja lõppemist elamisluba pikendamast, ilma et keeldumist põhjendataks riigi õigustatud huvide, nimelt avaliku korra, avaliku julgeoleku ja rahvatervise huvide kaitsega.¹⁵

28. EMÜ–Maroko lepingu artikli 40 esimese lõigu kasulik mõju eeldab, et juhul kui Maroko kodanik on saanud nõuetekohase loa teatava aja jooksul liikmesriigi territooriumil töötamiseks, siis on tal selle aja jooksul kõik õigused, mis on talle antud kõnealuse sättega.¹⁶

29. Sama arutluskäiku rakendas Euroopa Kohus ka eespool viidatud kohtuotsuses Gattoussi.¹⁷

II. Asjaolud ja menetlus põhikohtuasjas

30. Türgi kodanik Atilla Gülbahce sisenes Saksamaa territooriumile 1996. aasta veebruaris ja esitas varjupaigataotluse. 1997. aasta juunis abiellus ta Saksa kodanikuga. Tema varjupaigataotlus lükati tagasi.

12 — Eespool viidatud kohtuotsus Eddline El-Yassini (punkt 62).

13 — *Ibidem* (punkt 63).

14 — *Ibidem* (punkt 64).

15 — *Ibidem* (punkt 65).

16 — *Ibidem* (punkt 66).

17 — Vt kohtuotsuse punktid 29–40.

31. A. Gülbahce naasis oma päritoluriiki 1998. aasta mais ja sisenes perekonna taasühinemise eesmärgil väljastatud viisa alusel uuesti Saksamaa territooriumile sama aasta 8. juunil. Sellega seoses märkis ta oma elukohaks abikaasa tollase elukoha aadressi. 1998. aasta juulis väljastas kohalik välismaalaste amet talle üheaastase kehtivusajaga elamisloa. 17. juunil 1999 pikendati kõnealust elamisluba 2. juulini 2001. 29. septembril 1998 väljastas Bochumi (Saksamaa) tööhõiveamet A. Gülbahcele tähtajatu tööloa.

32. 1999. aasta veebruarist novembrini töötas A. Gülbahce Hamburgis (Saksamaa) ehitussektoris abitöölisena ning alates 2000. aasta septembrist jätkas ta endiselt Hamburgis sama tööd mitme eri tööandja juures. Iga tema tööleping kestis vähem kui aasta.

33. 1. juulil 2000 esitas A. Gülbahce taotluse korteri saamiseks Hamburgis ning 2001. aasta juunis esitas ta Freie und Hansestadt Hamburgi välismaalaste ametile seoses töötamisega elamisloa pikendamise taotluse.

34. 16. augustil 2001 andis Freie und Hansestadt Hamburg A. Gülbahcele kaheaastase kehtivusajaga elamisloa, mida pikendas viimast korda 20. jaanuaril 2004 kaheks aastaks.

35. 2005. aasta juulis sai Freie und Hansestadt Hamburgile teatavaks, et A. Gülbahce abikaasa oli 2. novembril 1999 Ascherslebeni (Saksamaa) linnavalitsusele kirjalikult teatanud, et elab A. Gülbahcest lahus alates 1. oktoobrist 1999. Freie und Hansestadt Hamburgile selgitusi jagades kinnitas A. Gülbahce, et läks abikaasast lõplikult lahu 2000. aasta novembris. Töö tõttu viibis ta sageli lähetuses Saksamaa eri paikades ning elas abikaasaga koos üksnes nädalavahetustel ja puhkuse ajal.

36. 2005. aasta detsembris taotles A. Gülbahce elamisloa pikendamist seoses tööga, mida oli alustanud 2004. aasta novembris Hamburgis ettevõttes Atla GmbH.

37. 6. veebruari 2006. aasta otsusega, mida kinnitati 29. augusti 2006. aasta otsusega, tunnistas Freie und Hansestadt Hamburg tagasiulatuvalt kehtetuks A. Gülbahce 16. augusti 2001. aasta ja 20. jaanuari 2004. aasta elamisloa. Samuti lükkas amet tagasi elamisloa pikendamise taotluse ja teatas, et kavas on isiku väljasaatmine Türgisse. Ameti hinnangul ei oleks A. Gülbahce elamislube pidanud pikendama, arvestades, et abikaasa väitel ei olnud tema kooselu kestnud kahte aastat. Freie und Hansestadt Hamburg leiab samuti, et A. Gülbahce ei oleks saanud elamisloa pikendamisel tugineda otsuse nr 1/80 artiklile 6, kuna ühegi pikendamise hetkel ei olnud ta töötanud sama tööandja juures aasta jooksul või kauem. Lisaks sai A. Gülbahce kõnealused elamisloa pettuse teel, kuna tema kooselu abikaasaga oli lõppenud.

38. 3. juuli 2007. aasta otsusega jättis Verwaltungsgericht (Saksamaa) rahuldamata kaebuse, mille A. Gülbahce oli esitanud Freie und Hansestadt Hamburgi otsuse peale, sedastades, et kõnealune amet tunnistas elamisloa õigustatult kehtetuks, kuna abikaasade kooselu ei olnud kestnud kahte aastat. Lisaks ei kohusta otsuse nr 1/80 artikli 10 lõige 1, millele A. Gülbahce seoses oma tähtajatu tööloaga tugineb, Freie und Hansestadt Hamburgi lubama teda elamisloa pikendamise abil jätkata tööd, mida ta tollal tegi.

39. 29. mai 2008. aasta kohtuotsusega muutis Hamburgisches Oberverwaltungsgericht apellatsioonikohtuna Verwaltungsgerichti otsuse ja kohustas Freie und Hansestadt Hamburgi väljastama A. Gülbahcele elamisloa põhjendusega, et tähtajatu tööloa annab koosmõjus otsuse nr 1/80 artikli 10 lõikega 1 abielust sõltumatu õiguse riigis elada. Nimelt on Türki päritolu töötajal, kes tegutseb liikmesriigi seaduslikul tööturul ning kellel on nõuetekohane tähtajatu tööloa, õigus kõnealusele sättele tugineda ka juhul, kui ta ei saa kasutada nimetatud otsuse artiklist 6 tulenevaid õigusi. Apellatsioonikohtus leiab, et analoogia alusel tuleb kohaldada Euroopa Kohtu praktikat seoses EMÜ–Maroko lepingust ja Euroopa–Vahemere piirkonna lepingust tulenevate diskrimineerimiskeeldudega. Töötamise õiguse oleks isikult võinud ära võtta üksnes riigi õigustatud huvide, nimelt avaliku korra, avaliku julgeoleku ja rahvatervise kaitsega seotud põhjustel. Selliseid põhjuseid aga ei olnud ning eelkõige ei sõlminud A. Gülbahce võltsabielu.

40. Bundesverwaltungsgericht (Saksamaa) tühistas apellatsioonkaebuse põhjal 8. detsembri 2009. aasta kohtuotsusega 29. mai 2008. aasta kohtuotsuse ning suunas selle uue menetluse läbiviimiseks ja uue otsuse tegemiseks tagasi, põhjendades oma otsust sellega, et apellatsioonikohus tugineb ekslikult põhimõttele, mille kohaselt A. Gülbahcel on õigus elamisloa pikendamisele või saamisele otsuse nr 1/80 artikli 10 lõike 1 alusel ja tähtajatu tööloa tõttu.

41. Eelotsusetaotluse esitanud kohus osutab, et kohtuasja uue menetlemise raames toimunud kohtuistungite ja menetlusosaliste esitatud tõendite põhjal on selgunud, et A. Gülbahce on alates 2006. aasta oktoobrist esialgu ebakorrapäraselt ning alates 2. novembrist 2009 korrapäraselt töötanud Hamburgi ettevõttes Consultin Bau GmbH.

III. Eelotsuse küsimused

42. Kuna Hamburgisches Oberverwaltungsgerichtil on otsuse nr 1/80 sätete tõlgendamise suhtes kahtlusi, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas otsuse nr 1/80 artikli 10 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii,
- a) et Türgi päritolu töötaja, kellele on korra kohaselt antud (teatavatel tingimustel tähtajatu) luba töötada liikmesriigi territooriumil teatava ajavahemiku jooksul, mis on pikem kui tema elamisloa kehtivusaeg (nn pikema kehtivusajaga tööloa), võib kogu selle ajavahemiku jooksul kasutada kõnealusest loast tulenevaid õigusi, kui see ei ole vastuolus riigi õigustatud huvide, nimelt avaliku korra, avaliku julgeoleku ja rahvatervise huvide kaitsega; ja
 - b) et liikmesriigil on keelatud jätta see luba, viidates selle andmise ajal kehtinud siseriiklikele õigusnormidele, mis reguleerivad tööloa sõltuvust elamisloast, algusest peale ilma igasugusest mõjust isiku elamisõiguslikule seisundile (tuginedes [eespool viidatud] otsusele kohtuasjas [Eddline] El-Yassini, kokkuvõtte punkt 3 ja punktid 62–65, seoses EMÜ–Maroko [...] lepingu artikli 40 esimese lõigu ulatusega ning [eespool viidatud] otsusele kohtuasjas Gattoussi, kokkuvõtte punkt 2 ja punktid 36–43, seoses Euroopa–Vahemere piirkonna lepingu [...] artikli 64 lõike 1 ulatusega)?

Juhul, kui vastus sellele küsimusele on jaatav:

2. Kas otsuse nr 1/80 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et *standstill*-tingimus keelab liikmesriigil võtta liikmesriigi seaduslikul tööturul töötavalt Türgi päritolu töötajalt õigusaktiga (käesolevas asjas [Aufenthaltsgesetz]) võimaluse tugineda otsuse nr 1/80 artikli 10 lõikes 1 sätestatud diskrimineerimiskeelu rikkumisele seoses talle eelnevalt väljastatud tööloaga, mille kehtivusaeg on elamisloa tähtajast pikem?

Juhul, kui vastus sellele küsimusele on jaatav:

3. Kas otsuse nr 1/80 artikli 10 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et igal juhul ei keela selles sätestatud diskrimineerimiskeeld siseriiklikel asutustel tähtajalisi elamislube, mis on antud Türgi päritolu töötajale siseriikliku õiguse alusel teatavaks ajaks alusetult, tunnistada pärast nende kehtivusaja lõppemist vastavalt siseriiklikele õigusnormidele kehtetuks selliste perioodide osas, mil Türgi päritolu töötaja töötas ja seega tegelikult kasutas talle eelnevalt korra kohaselt antud tähtajatut tööloa?
4. Kas otsuse nr 1/80 artikli 10 lõiget 1 tuleb lisaks tõlgendada nii, et see säte hõlmab üksnes sellist tööd, mida teeb siseriiklikelt asutustelt korra kohaselt tähtajatu ja sisuliste piiranguteta tööloa saanud Türgi päritolu töötaja ajal, mil talle muul põhjusel antud tähtajaline elamisluba muutub kehtetuks, ja et seetõttu ei saa Türgi päritolu töötaja sellises olukorras nõuda, et siseriiklikud

asutused lubavad tal ka pärast sellest tööst lõplikku loobumist jätkata liikmesriigis viibimist, et asuda tööle uuel töökohal – ka pärast töötamise katkestamist, mis oli vajalik uue töökoha otsimiseks?

5. Kas otsuse nr 1/80 artikli 10 lõiget 1 tuleb tõlgendada ka nii, et diskrimineerimiskeeld keelab vastuvõtva liikmesriigi siseriiklikel asutustel võtta liikmesriigi tööturul seaduslikult töötava Türgi kodaniku suhtes, kellele vastuvõttev liikmesriik oli algselt andnud liikmesriigis töötamiseks ulatuslikumad õigused kui liikmesriigis elamiseks, pärast viimati antud elamisloa kehtetuks muutumist riigis elamise õigust lõpetavaid meetmeid (vaid) juhul, kui need meetmed ei ole ette nähtud riigi õigustatud huvide kaitseks, kuid ei kohusta siseriiklikke asutusi andma elamisluba?"

IV. Kohtujuristi analüüs

43. A. Gülbahce leiab, et tema elamislubade pikendamine 2001. aasta augustis ja 2004. aasta jaanuaris ei olnud seadusega vastuolus ning et tal oli õigus pikendamist nõuda, et kasutada oma töötamise õigust, mis tulenes talle 1998. aasta septembris antud tähtajatust tööloast.

44. Eelotsusetaotlusest ilmneb, et Hamburgisches Oberverwaltungsgericht lähtub eeldusest, et A. Gülbahce ei saanud elamislubade kehtetuks tunnistamist vaidlustades tugineda otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikes 1 sätestatud õigustele.

45. Märgin siiski, et kõnealuses otsuses osutatakse, et 2005. aasta detsembris taotles A. Gülbahce elamisloa pikendamist seoses tööga, mida oli alustanud 2004. aasta novembris Hamburgis ettevõttes Atla GmbH. Samuti kinnitab Hamburgisches Oberverwaltungsgericht, et A. Gülbahce asus pikemalt tööle alles 2004. aasta novembris ning töötas kuni 2006. aasta juunini.¹⁸ Lisaks selgitab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et 2001. aasta augustis ja 2004. aasta jaanuaris väljastatud töölubade kehtetuks tunnistamise ja elamisloa pikendamisest keeldumise ajal, see tähendab 2006. aasta veebruaris, oli A. Gülbahce töötanud sama tööandja juures kauem kui aasta.¹⁹

46. Niisiis ei ole minu arvates ilmne, et A. Gülbahce puhul ei olnud otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 tingimused ühelgi juhul täidetud.

47. Selleks, et anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilik vastus, analüüsin eelotsuse küsimusi esmalt lähtudes oletusest, mille kohaselt A. Gülbahce võiks elamisloa pikendamise õigusega seoses tugineda otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikele 1, seejärel aga eeldusest, millele tugineb eelotsusetaotluse esitanud kohus, see tähendab eeldusest, mille kohaselt A. Gülbahce puhul ei ole kõnealuse sätte tingimused täidetud.

A. A. Gülbahce võib tugineda otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikest 1 tulenevale õigusele

48. Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab, et siseriiklike sätete kohaselt kaotas A. Gülbahce 2006. aasta veebruaris toimunud 2001. aasta augustis ja 2004. aasta jaanuaris väljastatud elamislubade kehtetuks tunnistamise tõttu riigis viibimise õiguse tagasiulatuvalt alates 3. juulist 2001 ning seetõttu ei saanud ta tugineda otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikele 1.²⁰

49. See tõdemus tundub olevat otseses vastuolus Euroopa Kohtu otsusest Unal tuleneva praktikaga.²¹

18 — Vt eelotsusetaotluse punkt 23.

19 — Vt eelotsusetaotluse punkt 24.

20 — Vt eelotsusetaotluse punkt 23.

21 — 29. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-187/10: Unal (EKL 2011, lk I-9045).

50. Kõnealuses otsuses leidis Euroopa Kohus, et otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 esimest taanet tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik ei või Türgi päritolu töötaja elamisluba tagasiulatuvalt kehtetuks tunnistada alates kuupäevast, mil langes ära siseriiklikus õiguses sätestatud alus elamisloa väljastamiseks, kui nimetatud töötajale ei saa süüks panna pettuse teel tegutsemist ning kui elamisloa kehtetuks tunnistamine toimub pärast kõnealuse otsuse artikli 6 lõike 1 esimeses taandes ette nähtud üheaastase seadusliku töötamise tähtaja lõppemist.

51. Euroopa Kohus leidis, et juhul kui Türgi kodanik saab tõhusalt tugineda otsuse nr 1/80 sätte alusel omandatud õigustele, ei sõltu need õigused omandatud õiguste kaitse üldpõhimõtte kohaselt enam nende asjaolude säilimisest, mille alusel need õigused omandati, kuna nimetatud otsuses ei ole sellist tingimust ette nähtud.²²

52. Et selgitada välja, kas B. Unal oli selliseid õigusi omandanud, pidas Euroopa Kohus asjakohaseks kuupäeva, mil vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused võtsid vastu otsuse tunnistada Türgi päritolu töötaja elamisluba kehtetuks.²³

53. Põhikohtuasjas tehti A. Gülbahce 16. augustil 2001 ja 20. jaanuaril 2004 väljastatud elamislubade kehtetuks tunnistamise otsus 6. veebruaril 2006. Ent viimati nimetatud kuupäeval, nagu märkisin käesoleva ettepaneku punktis 45, oli A. Gülbahce sama tööandja juures tõenäoliselt töötanud kauem kui aasta.

54. Seega võib järeldada, et vaidlusaluste elamislubade kehtetuks tunnistamise kuupäevaks oli A. Gülbahce omandanud otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikes 1 ette nähtud õigused, mis omakorda eeldab, et tal oli ka vastav elamisõigus.²⁴ Seoses sellega peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kindlaks tegema, kas A. Gülbahce töötamise kestus ajavahemikul 2004. aasta novembrist 2006. aasta juunini vastab kõnealuses sättes ette nähtud üheaastase seadusliku töötamise tingimusele, arvestades et Türgi päritolu töötaja peab ainult olema rohkem kui ühe aasta seaduslikult töötanud, et tal oleks õigus uuendada luba sama tööandja juures töötamiseks.²⁵ Selles osas eeldab seaduslikult töötamine seda, et töötaja olukord vastuvõtva liikmesriigi tööturul ei ole ebakindel, vaid stabiilne, millega seonduv vaidlustamatu elamisõigus.²⁶

55. Türgi kodaniku töötamine, omades elamisluba, mis oli väljastatud pettuse tulemusel, mille eest ta on ka süüdi mõistetud, või ajutise elamisloa alusel, mis kehtib üksnes tema elamisõiguse kohta lõpliku otsuse tegemiseni, ei loo sellele kodanikule õigusi otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 alusel.²⁷

56. Käesolevas kohtuasjas tundub, et A. Gülbahcele ei saa süüks panna pettuse teel tegutsemist ning lisaks oli tal elamisluba ja tähtajatu tööloa, mille alusel tal oli õigus Saksamaa territooriumil vabalt töötada. Igal juhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kas A. Gülbahce puhul olid otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikes 1 nõutavad tingimused täidetud.

57. Seega arvan, et juhul kui eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab välja, et A. Gülbahce puhul oli 2001. aasta augustis ja 2004. aasta jaanuaris väljastatud elamislubade kehtetuks tunnistamise kuupäeval ühe aasta pikkuse Saksamaa seaduslikul tööturul töötamise nõue täidetud, võis ta elamisloa pikendamise seoses tugineda õigustele, mis on talle antud kõnealuse sättega, ning et siseriiklikel pädevatel asutustel ei olnud seega alust tunnistada tema elamisloa tagasiulatuvalt kehtetuks alates kuupäevast, mil elamisloa alus lakkas siseriikliku õiguse kohaselt olemast.

22 — Eespool viidatud kohtuotsus Unal (punkt 50).

23 — *Ibidem* (punktid 51 ja 52).

24 — *Ibidem* (punktid 29 ja 30).

25 — *Ibidem* (punkt 38).

26 — *Ibidem* (punkt 31).

27 — *Ibidem* (punkt 47).

58. Kui aga eelotsusetaotluse esitanud kohus tõdeb, et A. Gülbahce puhul ei olnud nimetatud tingimus täidetud, siis oleks põhjendatud otsus, mille kohaselt välistatakse A. Gülbahce elamisloa pikendamine otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 alusel.

59. Viimasel juhul tekib küsimus, kas A. Gülbahce saab elamisloa pikendamiseks tugineda nimetatud otsuse artikli 10 lõikele 1.

B. A. Gülbahce ei saa tugineda otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikest 1 tulenevale õigusele

60. Esimese küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, milline on otsuse nr 1/80 artikli 10 lõike 1 ulatus. Kas see säte annab Türgi kodanikule, kellel on tähtajatu tööloa, õiguse elamisloa pikendamisele, samas kui nimetatud otsuse artikli 6 lõike 1 sõnastus, mille tingimustele ta ei vasta, tundub sellega vastuolus olevat?

61. Eelotsusetaotluse esitanud kohus näib olevat seisukohal, et A. Gülbahce puhul ei ole esindatud ükski kõnealuse otsuse artikli 6 lõikes 1 ette nähtud olukordadest, kuna ta ei olnud elamisloa kehtetuks tunnistamise ajal töötanud sama tööandja juures vähemalt aasta.

62. Seoses EMÜ–Maroko lepingus ja Euroopa–Vahemere piirkonna lepingus kehtestatud eeskirjade kohaldamisega analoogia alusel tuleb täpsustada nimetatud lepingute ja assotsiatsioonilepingu vahelist erinevust.

63. Euroopa Kohus rõhutas seda eespool viidatud otsuse Eddline El-Yassini punktis 61, osutades et EMÜ–Maroko lepingu ja assotsiatsioonilepingu vahel on olulisi erinevusi nii sõnastuse kui ka eseme ja eesmärgi seisukohast, ning järeldas, et Euroopa Kohtu assotsiatsioonilepinguga seotud praktikat ei saa analoogia alusel üle kanda EMÜ–Maroko lepingule.

64. Nimetatud otsuses osutas Euroopa Kohus, et assotsiatsioonilepingu eesmärk on Türgi Vabariigi töötajate järkjärguline kaasamine, pidades silmas Türgi Vabariigi liitumist Euroopa Liiduga, samas kui EMÜ–Maroko leping kuulub ülemaailmse majanduskoostöö valdkonda.²⁸

65. Olles meelde tuletanud otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 sõnastust, osutab Euroopa Kohus, et sellises kontekstis on ta alati asunud seisukohale, et Türgi päritolu töötajal, kelle puhul on kõnealuses sättes ette nähtud tingimused täidetud, on õigus vastuvõtva liikmesriigi elamisloa pikendamisele, et selles riigis seaduslikult edasi töötada.²⁹

66. Tõdedes, et nimetatud otsuse sätted väljendavad selle spetsiifilist sisu, järeldas Euroopa Kohus loogiliselt, et EMÜ–Maroko lepingut ei saa tõlgendada kõnealuste sätete analoogia alusel.

67. Samadel põhjustel tuleb Euroopa Kohtu kõnealuse kinnituse põhjal järeldada, et kehtib ka vastupidine.

68. Nimelt rõhutas Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuse Eddline El-Yassini punktis 53, et Türgi päritolu töötaja elamisloa pikendamine seadusliku töö jätkamiseks eeldab, et otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikes 1 loetletud tingimused on täidetud. Tuleb aga tõdeda, et sellel sättel puudub EMÜ–Maroko lepingus vaste. Ainuüksi see element kõneleb A. Gülbahce pakutud analoogiale tugineva tõlgenduse vastu. See tundub seda põhjendatum, et kõnealune säte on oma eseme ja eesmärgi tõttu assotsiatsioonilepingule omase süsteemi lahutamatu osa.

28 — Vt nimetatud kohtuotsuse punktid 54 ja 58.

29 — Vt eespool viidatud kohtuotsus Eddline El-Yassini (punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

69. Minu arvates ei saa kõnealuses kohtuotsuses esitatud oletust seega üle kanda käesolevale kohtuasjale.

70. Kuna A. Gülbahce puhul ei ole otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimused täidetud, ei ole tal selle otsuse alusel õigust elamisloa uuendamisele ega pikendamisele.

71. Eespool viidatud kohtuotsusest Unal tuleneb, et juhul kui Türgi kodanik saab tõhusalt tugineda otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 alusel omandatud õigustele, ei oma tõsiasi, et õiguste omandamist võimaldanud algsed tingimused on lakanud olemast, mingit tähtsust.³⁰ Kuna aga nimetatud otsuse artikli 6 lõike 1 esimeses taandes sätestatud töötamise minimaalse kestuse tingimus ei ole täidetud, siis ei saa ka olla omandatud sellest tulenevad õigused.

72. Seega võib nüüd täpsustada kõnealuse otsuse artikli 10 lõike 1 ulatust.

73. Nimetatud säte kuulub assotsiatsioonilepingu ja otsuse nr 1/80 süsteemi. Niisiis täiendab see nimetatud otsuse artikli 6 lõiget 1, mitte ei ole sellega vastuolus, nagu eeldaks A. Gülbahce tõlgendus. Kuna viimati nimetatud säte näeb ette järkjärgulise kaasamise, siis algab sellega sisse seatav süsteem seaduslikul tööturul tegutseva Türgi päritolu töötaja õigusi piiravast korrast.

74. Töötamisõiguse järkjärgulise omandamise kord hõlmab esimestes etappides piiranguid, mis võivad sarnaneda kodakondsusel põhineva diskrimineerimisega, nagu näitab kõnealuse otsuse artikli 6 lõike 1 teine taane, mille kohaselt tuleb eelistada liikmesriikide töötajaid. Kõnealuseid piiranguid põhjendatakse assotsiatsioonilepingu üldise filosoofiaga ning need on seotud töökoha taotlemise õiguse omandamisega.

75. Kui see õigus on aga omandatud ja isik on leidnud töökoha, siis ei tohi selle õiguse kasutamisel lubada mingit diskrimineerimist. Minu arvates tuletatakse seda meelde kõnealuse otsuse artikli 10 lõikes 1.

76. Arvan niisiis, et Türgi päritolu töötajate töö saamise tingimusi reguleerib üksnes otsuse nr 1/80 artikli 6 lõige 1 ning et nimetatud otsuse artikli 10 lõike 1 eesmärgiks ei saa järelikult olla samuti reguleerida töö saamise tingimusi ja võimaldada huvitatud isikul tugineda elamisloa pikendamist taotledes viimati nimetatud sättele.

77. Seoses sellega tuletan meelde, et kehtivas liidu õiguses ei sekku assotsiatsioonilepinguga seotud sätted liikmesriikide pädevusse reguleerida nii Türgi kodanike sisenemist nende territooriumile kui ka nende töö alustamise tingimusi, vaid reguleerivad üksnes selliste Türgi päritolu töötajate olukorda, kelle seadusliku integratsiooni aluseks vastuvõtvast liikmesriigis on seaduslik töötamine teatava aja jooksul kooskõlas otsuse nr 1/80 artikli 6 tingimustega.³¹ Järelikult reguleeritakse Türgi kodaniku saabumist liikmesriigi territooriumile põhimõtteliselt üksnes selle riigi siseriikliku õigusega ning liidu õigusest tulenevalt võib asjaomane isik teatavatele töölepingu alusel või füüsilisest isikust ettevõtjana töötamisega ning ühtlasi riigis elamisega seotud õigustele tugineda üksnes juhul, kui ta juba elab ja töötab seaduslikult asjaomases liikmesriigis.³²

78. Assotsiatsioonilepinguga ei anta niisiis Türgi päritolu töötajatele riigis elamise õigust.

30 — Vt kohtuotsuse punkt 50.

31 — Vt 21. oktoobri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-317/01 ja C-369/01: Abatay jt (EKL 2003, lk I-12301, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika). Vt ka eespool viidatud kohtuotsus Unal (punkt 41).

32 — Eespool viidatud kohtuotsus Abatay jt (punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).

79. Niisiis, kui eeldada, et Türgi päritolu töötaja, kelle puhul otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimused ei ole täidetud, võib tugineda kõnealuse otsuse artikli 10 lõikele 1, kohustaks see liikmesriike sellise töötaja elamisluba pikendada, välja arvatud juhul, kui vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused teevad kindlaks, et töötaja viibimine riigi territooriumil on seadusega vastuolus.

80. Selline tõlgendus annaks riigis elamise õiguse Türgi päritolu töötajale, kellel on tähtajatu töölouba. Assotsiatsioonileping sellist õigust ette ei näe, lisaks aga sekkuks see liikmesriikide pädevusse reguleerida Türgi kodanike sisenemist oma territooriumile seni, kuni nad on omandanud otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikes 1 sätestatud õigused.

81. Selline tõlgendus võib ohustada otsusega nr 1/80 kehtestatud süsteemi.

82. Eeltoodud põhjustel olen arvamusel, et otsuse nr 1/80 artikli 10 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et Türgi päritolu töötaja, kellel on tähtajatu töölouba ja kes ei vasta nimetatud otsuse artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimustele, ei saa vastuvõtva liikmesriigi territooriumil viibimiseks vajaliku elamisloa pikendamiseks tugineda esimesena nimetatud sättele.

V. Ettepanek

83. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Hamburgisches Oberverwaltungsgerichti küsimustele järgmiselt:

1. 12. septembril 1963. aastal Ankaras Türgi Vabariigi ning EMÜ liikmesriikide ja ühenduse vahel sõlmitud lepinguga, millega loodi assotsiatsioon Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel, asutatud assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 1/80 assotsiatsiooni arengu kohta artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik ei või Türgi päritolu töötaja elamisluba tagasiulatuvalt kehtetuks tunnistada alates kuupäevast, mil langes ära siseriiklikus õiguses sätestatud alus elamisloa väljastamiseks, kui nimetatud töötajale ei saa süüks panna pettuse teel tegutsemist ning kui elamisloa kehtetuks tunnistamine toimub pärast kõnealuse sättega ette nähtud üheaastase seadusliku töötamise tähtaja lõppemist.
2. Otsuse nr 1/80 artikli 10 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et Türgi päritolu töötaja, kellel on tähtajatu töölouba ja kes ei vasta nimetatud otsuse artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimustele, ei saa vastuvõtva liikmesriigi territooriumil viibimiseks vajaliku elamisloa pikendamiseks tugineda esimesena nimetatud sättele.